

Diarienummer:
Ks 2025/397Er beteckning:
Fi 2025/02010

Finansdepartementet

103 33 STOCKHOLM

**Remissvar avseende promemorian Justerad beräkning av
administration i kostnadsutjämnningen för kommuner (Fi2025/02010)**

Bergs kommun har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian Justerad beräkning av administration i kostnadsutjämnningen för kommuner. Kommunen har tagit del av förslaget och lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Bergs kommun tillstyrker förslaget till ändringar i tillägget för administration inom kostnadsutjämnningen. Förslaget innebär en positiv förändring med en ökad ersättning som bättre speglar strukturella utmaningar kopplade till låg folkmängd och hög invånardistans. Vi uppskattar att modellen behålls enkel och transparent, samtidigt som den prioriterar de mest glesbefolkade kommunerna. Detta bidrar till att skapa mer likvärdiga ekonomiska förutsättningar för att bedriva kommunal verksamhet på ett hållbart sätt.

Bergs kommuns förutsättningar

Bergs kommun är en glesbygdskommun med cirka 7 100 invånare utspridda i ca 130 byar över precis hela den geografiska ytan på ca 6 145 kvadratkilometer vilket innebär att Bergs kommun är den mest utspridda kommunen i landet. Vår geografi präglas av stora avstånd, låg befolkningstäthet och utmaningarna som den stora ytan i kombination tillsammans med den glesa och utspridda befolkningen för med sig att bedriva en effektiv kommunal service till våra medborgare. Detta leder även till merkostnader för politisk verksamhet och verksamhetsknuten administration, som inte fullt ut kan skalas ned proportionellt mot folkmängden. Exempelvis kräver vår utspridda bebyggelse extra resurser för samordning och resor och extra tilldelade resurser för att uppnå en god samhällsservice, vilket belastar budgeten för obligatoriska verksamheter som skola och vård och omsorg.

I det nuvarande systemet erhåller Bergs kommun ett tillägg på cirka 2 340 kronor per invånare (i 2024 års prisnivå). Promemorian föreslår höjer detta till cirka 3 172 kronor per invånare, en ökning med omkring 832 kronor. Denna justering är välkommen och nödvändig för att kompensera för våra smådriftsnackdelar och för våra faktiska kostnader. Utan adekvat ersättning riskerar vi att på sikt eventuellt behöva tvingas prioritera ned service till invånarna.

Synpunkter på förslaget

1. Indelning i grupper och gränsvärden: Vi stöder införandet av en ny gräns för invånardistans på 700 meter, vilket bättre fångar upp de allra glesaste kommunerna som t.ex. Bergs kommun. Höjningen av den nedre folkmängdsgränsen från 8 000 till 10 000 invånare är rimlig och bidrar till att modellen inte uppmuntrar till en ohållbar kommunindelning på lång sikt, som promemorian betonar. För Bergs kommun, med en folkmängd under 10 000 och hög invånardistans, innebär detta en riktad förstärkning som matchar våra verkliga kostnader.
2. Ersättningsbelopp och prisnivå: De föreslagna beloppen i 2022 års prisnivå (med årlig uppräknings via KPIF) är väl avvägda. Vi noterar att förslaget leder till att antalet kommuner som får ersättning ökar från 71 till 92, vilket är positivt, samtidigt som inte systemets kostnader ökar. Detta visar på en effektiv omfördelning som gynnar glesbygd utan att belasta systemet som helhet. För Jämtlands län innebär förslaget en genomsnittlig ökning med nästan 600 kronor per invånare, vilket stärker hela regionens förutsättningar.
3. Jämförelse med Utjämningskommitténs förslag: Promemorian modell behåller en enkel gruppindelning baserad på folkmängd och invånardistans, till skillnad från kommitténs regressionsbaserade approach som splittrar tillägget över flera delmodeller. Vi föredrar promemorian enkelhet, då den minskar administrativ börda och ökar förutsägbarhet. Kommitténs modell riskerar att gynna små men inte tillräckligt glesa kommuner mer, medan typ kommuner – med extrem gleshet – får en starkare kompensation i promemorian förslag.
4. Ikraftträdande och övergångsregler: Vi tillstyrker ikraftträdande den 1 januari 2027, med äldre föreskrifter för tidigare perioder. Dock skulle ett införandebidrag för kommuner som får minskad ersättning kunna mildra omställningen, vilket vi ser skulle vara en fördel jämfört med förslaget.

5. Konsekvenser för Bergs kommun: Förslaget stärker vår ekonomi med uppskattningsvis 5,9 miljoner kronor årligen (baserat på 7 108 invånare och ökningen på 832 kronor per invånare). Detta möjliggör investeringar i digital administration, kompetensutveckling och service till invånare i avlägsna delar av kommunen. Utan denna justering skulle vi fortsätta att vara underkompenserade relativt våra faktiska kostnader, vilket hotar likvärdig service enligt kommunallagens intentioner. Bergs kommun ser förslaget som ett steg mot ökad likvärdighet i det kommunalekonomiska utjämnningssystemet och uppmanar regeringen att gå vidare med det.

Svenstavik, den 9 januari 2026

Therese Kärngård
Kommunstyrelsens ordförande
Bergs kommun

Ralf Westlund
Ekonomichef
Bergs kommun